



MOLDE KOMMUNE

En skole for alle!

En plan for tilpasset opplæring i moldeskolen



Innhold

1. INNLEDNING OG BAKGRUNN	4
1.1. Hovedmål	4
1.2. Delmål	4
1.3. Formelt grunnlag	4
1.3.1. Opplæringsloven	4
1.3.2. Læreplan	5
1.3.3. Kommuneplanens samfunnsdel	5
1.4. Felles forståelse og definisjoner	6
1.4.1. Begrepet tilpasset opplæring	6
1.4.2. Forholdet mellom tilpasset opplæring, ordinær opplæring og spesialundervisning	6
1.5. Viktige områder og begrep som utgangspunkt for felles forståelse og oppfølging	7
1.6. Læreplanens overordnede del	8
1.6.1. Undervisning og tilpasset opplæring	8
1.6.2. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling	8
1.7. Didaktisk relasjonsmodell	9
1.8. Eksterne kilder om tilpasset opplæring	9
2. ROLLER OG OPPFØLGING	10
3. FELLES BESTE PRAKSIS	11
3.1. BTI-veileder	11
3.2. Sosial inkludering og fellesskap	12
3.3. Skolebasert vurdering	12
3.3.1. Pedagogisk analyse	12
3.4. Dokumentasjon	13
3.5. Organisering av opplæringen	13
3.6. Underveisvurdering	14
3.7. Spesialundervisning	15
3.8. Særskilt språkopplæring	15
3.9. Digitale ressurser	16
3.10. Samarbeid skole-hjem	16
4. IVERKSETTING	17
4.1. Mal for iverksetting	17
4.2. Prosesser i kommunen	18
4.2.1. Arbeid i personalet med plandokumentet	18
4.2.2. Dekomp – profesjonsfaglig digital kompetanse	18
4.2.3. Kompetanseløftet – kartlegging av kompetanse og mulige tiltak for å styrke kompetansen	18
4.2.4. Iverksettingsplan	18
5. KARTLEGGING, PROSEDYRER OG TILTAKSPLANER	19
5.1. Prosedyrer og tiltaksplaner <u>ordinær grunnskole</u>	19
5.1.1. Skolens kartleggingsprøver	19
5.1.2. Oppfølging av kartleggingsresultat	19
5.1.3. Kartleggingsverktøy på de forskjellige trinn i <u>ordinær grunnskole</u>	19
5.1.4. Gjennomføring av obligatorisk kartlegging	20
5.1.5. Tiltaksplan for skolen ved bekymring for elevens læringsutbytte	21
5.2. Sjekkliste før henvisning til PPT	22
5.3. Prosedyrer og tiltaksplaner <u>voksenopplæring</u>	23
5.3.1. Kartlegging og prosedyre for tiltak i <u>voksenopplæring</u>	23
5.3.2. Gjennomføringsplan for obligatoriske kartlegginger voksenopplæring	23

1. INNLEDNING OG BAKGRUNN

Plan for tilpasset opplæring i moldeskolen bygger på tidligere planer, prosedyrer og erfaringer i hhv. Molde kommune, Midsund kommune og Nesset kommune. Planen vil være gjeldende for all grunnskoleopplæring i Molde kommune, inklusiv voksenopplæring på grunnskolens område.

1.1. Hovedmål

Videreutvikle praksis i moldeskolen slik at alle opplever inkludering i fellesskapet

1.2. Delmål

- Moldeskolen skal ha tilpasset opplæring av høy kvalitet slik at færre elever har behov for spesialundervisning
- Elever og foreldre i Molde skal møte god og likeverdig opplæring ved alle skoler
- Moldeskolen skal anerkjenne mangfold som en ressurs for å legge til rette for inkludering faglig og sosialt i klassefellesskapet
- Grunnskoleopplæring for voksne skal tilpasses deltakerens opplæringsbehov og livssituasjon

1.3. Formelt grunnlag

1.3.1. Opplæringsloven

§ 1-3. Tilpassa opplæring

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lære kandidat.

§ 1-4. Tidleg innsats på 1. til 4. trinn

På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at elevar som står i fare for å bli hengande etter i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd. Om omsynet til eleven sitt beste talar for det, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.

§ 2-8. Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

§ 2-16. Opplæring av elevar med behov for alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få nytte eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa.

§ 4A-1. Rett til grunnskoleopplæring for vaksne

Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Retten til opplæring omfattar til vanleg dei faga ein treng for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for vaksne. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte

§ 4A-2. Rett til spesialundervisning på grunnskolens område

Vaksne som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet for vaksne, har rett til spesialundervisning

§ 4A-13. Opplæring av voksne med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Voksne som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få nytte eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa.

Voksne som ikkje har eller kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning etter reglane i § 4A-2. Dette inkluderer nødvendig opplæring i å bruke alternativ og supplerande kommunikasjon.

§ 5-1. Rett til spesialundervisning

Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning.

1.3.2. Læreplan

Overordnet del, prinsipper for skolens praksis pkt. 3.2:

Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.

Tilpasset opplæring gjelder alle elever, og skal i størst mulig grad skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Elever som har behov for tilrettelegging utover det ordinære tilbudet, har krav på spesialundervisning.

<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/>

1.3.3. Kommuneplanens samfunnsdel

Utviklingsmål nr. 3:

«Moldesamfunnet er inkluderende, trygt og mangfaldig på tvers av funksjonsnivå, etnisitet, alder, kjønn, religion og seksuell legning

Eit sosialt og kulturelt berekraftig samfunn, bygd på inkludering, tryggleik, mangfald og deltaking, set menneskelege behov i sentrum, gjev sosial rettferd og like moglegheiter for alle. Det legg til rette for at den enkelte kan påverke lokalmiljøet og kommunen sin, og legg til rette for deltaking og samarbeid. Alle menneske uavhengig av kjønn, alder, legning, etnisk- og sosial bakgrunn og funksjonsnivå skal ha like høve til å delta i arbeids- kultur-, og samfunnsliv og skal respekterast for den dei er.»

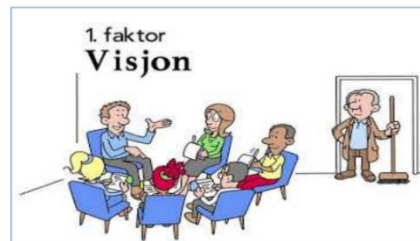
1.4. Felles forståelse og definisjoner

1.4.1. Begrepet tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring gjelder for alle elever. Tilpasset opplæring er et virkemiddel for at alle skal oppleve økt læringsutbytte. Det er ingen individuell rett, men skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor **fellesskapet**.

Videosnutt om tilpasset opplæring og gode måter å ha en inkluderende undervisning på:

[Mitchells 10 faktorer for inkluderende undervisning:](#)



1.4.2. Forholdet mellom tilpasset opplæring, ordinær opplæring og spesialundervisning

Prinsippet om tilpasset opplæring favner både ordinær opplæring og spesialundervisning.

Tilpasset opplæring innenfor ordinær opplæring er tilrettelegging skolen gjør for å sikre at alle elever får best mulig utbytte av opplæringen.

Spesialundervisning er en individuell rett hvis eleven ikke har tilfredsstillende læringsutbytte av det ordinære tilbudet.

Skolen skal tilpasse opplæringen gjennom arbeidsformer og pedagogiske metoder, bruk av læremidler, organisering, og i arbeidet med læringsmiljøet, læreplaner og vurdering. Lærerne må bruke et godt faglig skjønn i arbeidet med å tilpasse opplæringen. Dette gjelder både i ordinær opplæring og i spesialundervisning.

Spesialundervisning skal ivareta muligheter elevene skal ha til å nå realistiske mål dersom det ikke lar seg gjøre innenfor ordinær opplæring.

Det skiller mellom en smal og vid forståelse av tilpasset opplæring. I en smal forståelse vektlegges en individualisert undervisning basert på å tilpasse opplæringen mest mulig til den enkeltes behov. Innenfor en vid eller bred forståelse av tilpasset opplæring vektlegges fellesskapet og det kollektive i skolen (Bachmann og Haug 2006).

I Molde kommune skal all undervisning ta utgangspunkt i et bredt perspektiv. Det smale perspektivet er unntaket og benyttes i forbindelse med planlegging og gjennomføring av spesialundervisning



1.5. Viktige områder og begrep som utgangspunkt for felles forståelse og oppfølging

Sentrale verdier for tilpasset opplæring

Opplæringen skal ivareta sentrale verdier som inkludering, variasjon, sammenheng, relevans, verdsetting, medvirkning og erfaringer.

Inkludering og fellesskap

Inkludering innebærer at alle elever, også de som ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte, skal ha tilhørighet til en klasse og ta del i fellesskapet i skolen.

Tilrettelegging for barn og elever med stort læringspotensial

Alle elever skal oppleve at deres læringspotensial verdsettes, og opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte eleven. Selv om elever med stort læringspotensial i utgangspunktet er godt rustet til å prestere bra på skolen, skjer ikke dette uten at de blir anerkjent og får utfordringer på sitt nivå.

Føringer i læreplaner og vurdering

Kompetansemålene er utformet med tanke på tilpasset opplæring og gir muligheter for lærere til å tilpasse innholdet i opplæringen til elevgruppa på mange ulike måter. Hvordan elevene arbeider for å nå kompetansemålene, kan derfor være ulikt. Opplæringen som skal utvikle elevenes kompetanse, skal skje på en måte hvor alle elever, uansett evner og forutsetninger, opplever å bli verdsatt.

Læringsstrategier

Læreren skal bruke læringsstrategier både for å styrke elevenes faglige utbytte og for å bevisstgjøre dem på hvordan de lærer å lære i faget. På den måten kan elevene selv være aktive i tilpasningen av faget og kunne utvikle seg til å bli mer selvstendige når de lærer.

Elevvurdering

All vurdering som skjer før avslutningen av opplæringen, er underveisvurdering. Når underveisvurderingen brukes til å fremme læring og tilpasse opplæringen, kalles det *vurdering for læring*.

Intensiv opplæring for elever fra 1.-4.årstrinn

Skolene skal sørge for at elever på 1. til 4. årstrinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt skal få tilbud om intensiv opplæring.

Elever med utfordringer

Elever som har det vanskelig, har særlig behov for trygge og nære voksne, forutsigbare rammer og et godt læringsmiljø. God kommunikasjon mellom skole og heim er viktig for å gi elever en god læring og utvikling.

Flerspråklige elever

Opplæringen for flerspråklige elever skal tilpasses ut fra opplæringsbehovet. Det skapes et inkluderende fellesskap ved å ta inn elevers tidligere erfaringer, kompetanse og kulturbakgrunner.

Spesialundervisning for voksne

Voksne kan ha behov for grunnskoleopplæring i hele fag eller i bare grunnleggende ferdigheter. Grunnskoleopplæring for voksne skal være gratis og tilpasset den enkeltes behov. Voksne som får grunnskoleopplæring, kan også ha rett på spesialundervisning.

1.6. Læreplanens overordnede del

1.6.1. Undervisning og tilpasset opplæring

«Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.

Tilpasset opplæring er tilrettelegging som skolen gjør for å sikre at alle elever får best mulig utbytte av den ordinære opplæringen. Skolen kan blant annet tilpasse opplæringen gjennom arbeidsformer og pedagogiske metoder, bruk av læremidler, organisering, og i arbeidet med læringsmiljøet, læreplaner og vurdering. Lærerne må bruke et godt faglig skjønn i arbeidet med å tilpasse opplæringen.

Tilpasset opplæring gjelder alle elever, og skal i størst mulig grad skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Elever som har behov for tilrettelegging utover det ordinære tilbudet, har krav på spesialundervisning.» (Læreplanen overordnet del pkt. 3.2)

1.6.2. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling

«Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.

Lærerprofesjonen bygger sin profesjonsutøvelse på felles verdier og et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag. Profesjonen og den enkelte lærer forvalter et ansvar for å utøve skjønn i komplekse spørsmål. Lærere og ledere utvikler faglig, pedagogisk, didaktisk og fagdidaktisk dømmekraft i dialog og samhandling med kolleger. Utøvelse og utvikling av det profesjonelle skjønnet skjer både individuelt og sammen med andre. Faglig dømmekraft forutsetter også jevnlig oppdatering. Lærerprofesjonen må derfor vurdere sin pedagogiske praksis for å møte enkeltelever og elevgrupper best mulig.

Det er gjennom det daglige møtet mellom elever og lærere at skolens brede formål blir realisert. Lærere vil i konkrete opplærings situasjoner oppleve spenninger mellom ulike formål og verdier. De må hele tiden gjøre krevende avveininger mellom hensynet til den enkelte elev og hensynet til fellesskapet, mellom å støtte og stille krav, mellom skolehverdagen her og nå og arbeidet med å forberede for fremtiden. Alle elever er ulike, og hva som er elevens beste, er et kjernespørsmål i all opplæring. Dette spørsmålet må besvares på nytt hver dag av alle som jobber i skolen.» (Læreplanen overordnet del pkt. 3.5)

1.7. Didaktisk relasjonsmodell

For å planlegge, tilrettelegge og evaluere god tilpassa opplæring skal den didaktiske relasjonsmodellen (Bjørndal og Lieberg 1978) være et utgangspunkt.

Modellen illustrerer hvilke rammer og faktorer som er utgangspunkt for opplæringen som gis. Undervisningspersonalet har i ulik grad mulighet til å påvirke disse faktorene.

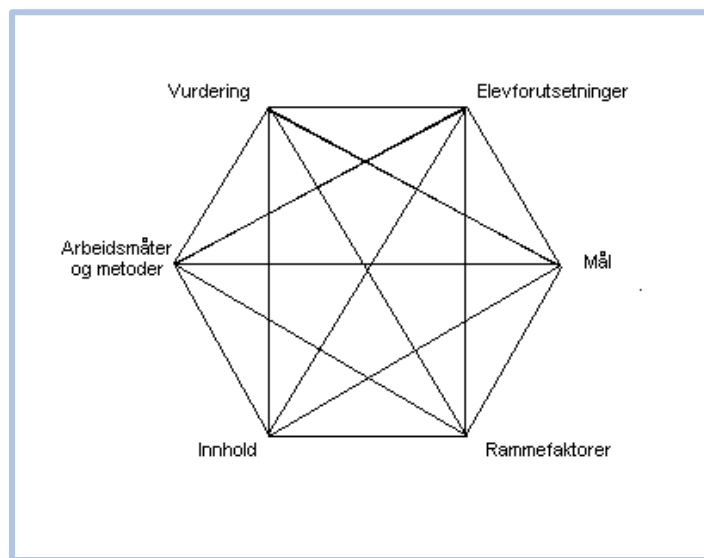
Rammefaktorer representerer alt som gir muligheter eller begrensninger for undervisning; for eksempel læringsmateriell, faglig og pedagogisk kompetanse, tilgjengelige opplæringsarenaer, tid og holdninger i læringsfellesskapet.

Mål og innhold er avgjørende forutsetninger for læringsarbeidet i skolen. Her fins det muligheter for tilpasning, bl.a. ut ifra hvilke læringsmål som blir lagt til grunn for arbeidet for elevgruppen/eleven.

Læreplanen legger ingen føringer for hvilke **arbeidsmåter og metoder** som skal benyttes i undervisningen, så her har læreren stor frihet.

Elevforutsetningene er en faktor som i stor grad styrer innholdet i den tilpassede opplæringen. Her er gode kartlegginger og ikke minst gode rutiner rundt kartlegginger helt avgjørende for hvordan den tilpassede opplæringen legges opp. Kartleggingene skal brukes aktivt og være en veiviser for videre arbeid rundt hver enkelt elev.

Vurderingsarbeid er en viktig faktor for tilpasset opplæring. Det er kjent at umiddelbar vurdering virker best, og gjerne mens eleven er underveis i et arbeid. Her har skolen digitale verktøy som gir læreren mange muligheter til å gi elevene personlige og hensiktsmessige vurderinger.



1.8. Eksterne kilder om tilpasset opplæring

For oversikt og utdypende forståelse på de forskjellige punkt vises til utdanningsdirektoratet sine sider om tilpasset opplæring:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/>

Screenshoten viser en nettside fra Utdanningsdirektoratet med tittelen 'Tilpasset opplæring'. I øverste høyre hjørne er det et videoinnlegg som viser en mann som snakker. Under tittelen er det en kort tekst som sier: 'Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, lærlinger, lærekandidater og voksne. Å tilpasse opplæringen betyr å tilrettelegge slik at alle får best mulig utbytte av opplæringen.' Under teksten er det informasjon om at det er en artikkel som er sist endret 21.09.2020, og det er muligheter for å laste ned som PDF eller skrive ut. I bunnen av screenshoten er det en grønn boks med teksten: 'Tilpasset opplæring gjelder alle elever, og skal i størst mulig grad sjke gjennom variasjon og tilpassinger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Overordnet del 3.2'.

2. ROLLER OG OPPFØLGING

Rolle	Oppfølging
Skoleeier	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker og følger opp planen aktivt • Legger til rette for at skolene har tid og prioriterer ressurser til å gi en god tilpasset opplæring.
Skoleleder	<ul style="list-style-type: none"> • Gjør sine ansatte kjent med og aktivt bruker av «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i Moldeskolen» • Utvikler felles forståelse av tilpasset opplæring, med en bred tilnærming. • Vektlegger felles forståelse og oppfølging av sentrale begrep og prinsipper for tilpasset opplæring • Arbeider aktivt for utvikling av profesjonsfellesskapet • Har en målrettet bruk av spesialpedagogisk kompetanse på egen skole • Bruker den didaktiske relasjonstenkingsmodellen som ramme for å kartlegge den ordinære opplæringen og utbyttet av denne • Avklarer om spesialundervisning kan være nødvendig for å oppfylle plikten til å gi tilpasset opplæring • Sikrer at vedtatte prosedyrer og regler for tilpasset opplæring følges før eventuell henvisning til PPT
Lærer	<ul style="list-style-type: none"> • Har kjennskap til og aktivt bruker: «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i Moldeskolen» • Bruker den didaktiske relasjonstenkingsmodellen som ramme for å kartlegge den ordinære opplæringen • Har et bredt perspektiv og tilpasser opplæringen slik at den i all hovedsak skjer i fellesskapet. • Har kunnskap om elevens og elevgruppens nivå og forutsetninger slik at de kan legge til rette for mestring og god tilpasset opplæring • Søker og videreutvikler egen faglig og didaktisk kompetanse for å sikre at opplæringen som gis treffer mangfoldet av elever i klassen. • Følger vedtatte retningslinjer for tilpasset opplæring før eventuell henvisning til PPT
Elev	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker muligheten for medbestemmelse og formidler forventninger til skolen • Bidrar til målene gjennom innsats og medvirkning • Deltar i vurdering av eget arbeid og egen faglig utvikling
Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Bidrar til et godt samarbeid med skolen • Følge opp det praktiske rundt skolehverdagen til eleven (skolearbeid, oppmøte, utstyr, foreldremøter mm)
PPT	<ul style="list-style-type: none"> • Har kjennskap til og aktivt bruker: «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i Moldeskolen» • Arbeider for å sikre felles forståelse rundt temaet tilpasset opplæring, både internt og med samarbeidsaktører • Vurderer som hovedregel tilpasset opplæring innenfor ordinær opplæring før spesialundervisning • Støtter skolene i arbeidet med å utvikle god tilpasset opplæring

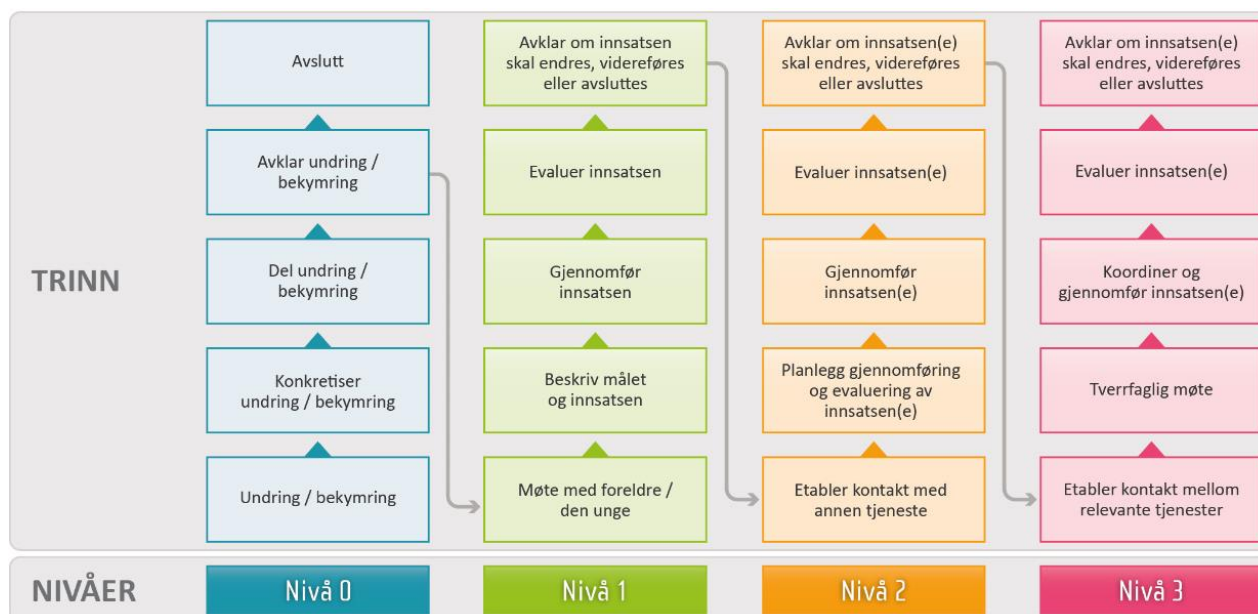
3. FELLES BESTE PRAKSIS

3.1. BTI-veileder

BTI-veilederen har et overordna perspektiv på hvordan vi skal forholde oss til bekymring for et barns situasjon på skolen. Den angir en «løype» for refleksjon, avklaring og samarbeid når bekymring oppstår.

Som ansatt er vi pålagt å handle dersom vi opplever en undring eller bekymring knyttet til et barn. Det kan være at vi er urolig for livssituasjon, familieliv, helse, trivsel på skolen og lignende som kan ha innvirkning på barnet. Benytt deg av [BTI-veilederen](#) for å sikre riktig framgang i situasjonen utfra modellen.

Nivåene i modellen samsvarer med «Tiltaksplan ved bekymring» (5.1.2.) og «Sjekkliste før henvisning til PPT» (5.2). BTI-modellen kan også være nyttig ved bekymring for grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving, regning og muntlige og digitale ferdigheter.



Les mer om BTI - [Bedre tverrfaglig innsats](#) i Molde kommune.

3.2. Sosial inkludering og fellesskap

Inkluderende læringsmiljø preges av tydelige og omsorgsfulle voksne, i et samarbeid med elevene. Mangfold anerkjennes som en ressurs. Elevene respekterer ulikheter og alle skal ha en plass i fellesskapet. Elever tenker, erfarer og lærer i samspill med andre gjennom læringsprosesser, kommunikasjon og samarbeid. Ved å bruke ulike læringsarenaer kan skolen gi elevene praktiske og livsnære erfaringer som fremmer motivasjon og innsikt. Det er tette sammenhenger mellom faglig og sosial læring, og skolene skal legge til rette for elevers og voksnes samspill med hverandre i fellesskapet (basert på K20).

Standard:

Undervisningskvalitet kjennetegnes ved følgende standard	Tegn på god praksis
<ul style="list-style-type: none">• Opplæringen skal ivareta inkludering i fellesskapet for alle elever	<ul style="list-style-type: none">• Læreren tilrettelegger for at alle elever lærer i et inkluderende fellesskap• Elevene opplever å bli verdsatt av de voksne og av medelever• Lærerne planlegger og organiserer spesialundervisning slik at elevene deltar aktivt i et faglig fellesskap.• Skolen tilrettelegger for at elever med spesialundervisning er inkludert i læringsfellesskapet, både faglig og sosialt• Lærerne samarbeider om å skape sammenheng mellom spesialundervisning og den ordinære undervisningen.

3.3. Skolebasert vurdering

Skolen skal vurdere og prøve ut tiltak innenfor ordinær opplæring, med sikte på å gi alle elever et tilfredsstillende utbytte av opplæringstilbudet. Lærere og andre voksne rundt elevene har gode forutsetninger for å utvikle gode tiltak og tilrettelegginger, basert på meningsfull kartlegging av elevens læringspotensial, styrker og svakheter. Den beste kartleggingen er informasjon fra et helhetlig systemisk perspektiv.

I møte med barn og unge kan det oppstå komplekse utfordringer som det er vanskelig å møte alene. Kompliserte pedagogiske spørsmål har sjelden sikre svar. Ansatte som i profesjonelle læringsfellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av pedagogiske opplegg, utvikler en rikere forståelse av god praksis.

I moldeskolen prioriteres profesjonsfellesskapet og god skolebasert vurdering som grunnlag for å gi alle elever god tilpasset opplæring.

3.3.1. Pedagogisk analyse

Pedagogisk analyse vil være en viktig del av skolebasert vurdering. Det finnes flere veiledninger og modeller for hvordan pedagogisk analyse gjennomføres. Viktige elementer er:

- Formulering av utfordring
- Innhenting av informasjon
- Analyse og refleksjon
- Valg av strategier og tiltak
- Evaluering

I analysedelen vil det være viktig å finne frem til hvilke faktorer som opprettholder utfordringene som eksisterer.

3.4. Dokumentasjon

Dokumenter til arkiv P360:

- All dokumentasjon tilhørende spesialundervisning
 - Sakkyndig vurdering, IOP, vedtak, samtykker mm
- Elevvurdering
- Samlefil (Zip) fra Conexus Engage pr. elev etter 10.trinn legges på elevmappe

Resultatregistrering:

- Conexus Engage benyttes for å samle kartleggingsresultater

Analyseverktøy for Nasjonale prøver og kartleggingsprøver på individ- og gruppenivå skal brukes for:

- å gi bedre tilpasset opplæring
- å sette inn tiltak for enkeltelever

å vekte lærestoff i forhold til kompetansemål

3.5. Organisering av opplæringen

Individnivå

- Organisering
 - Gruppestørrelse
 - Deling av gruppe
 - Læringspartner
 - Stasjonsundervisning
- Metodevariasjon
 - Nivå
 - Mengde
 - Lekseplaner
 - Ulike vurderingsformer
- Opplæring i bruk av hjelpemidler
- Lesekurs – mattekurs over kort tid
- Tett hjem-skole samarbeid
- Skjerming/pauser
- Støttesamtaler med lærer eller helsesjuepleier

Gruppenivå

- Organisering
 - Gruppestørrelser
 - Deling av gruppe
 - Stasjonsundervisning
- Autoritativ klasseledelse
- Systematisk arbeid med sosial kompetanse (sosial tilhørighet)
- Aktiv bruk av SIM (Skolens innsatsteam mot mobbing)

Standard:

Undervisningskvalitet kjennetegnes ved følgende standard	Tegn på god praksis
<ul style="list-style-type: none">• Skolen benytter kartleggingsresultater for å tilpasse undervisningen til alle elevene.	<ul style="list-style-type: none">• Skolen anvender tiltaksplan som beskriver analyse- og tiltaksprosess• Skolen jobber strukturert med kartleggingsresultater med hensikt om best mulig tilpasset opplæring for den enkelte og klassen som helhet

3.6. Undervisvurdering

Undervisvurdering i fag skal være en integrert del av opplæringen, og skal brukes til å fremme læring. Undervisvurderingen kan være både muntlig og skriftlig.

I undervisvurderingen i fag skal elevene

- a. delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling
- b. forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem
- c. få vite hva de mestrer
- d. få veiledning om hvordan de kan arbeide videre for å øke kompetansen sin.

Gjennom undervisvurderingen får lærer og elev informasjon om den faglige utviklingen. Når vurderingsinformasjonen brukes til å fremme læring og tilpasse opplæringen, kalles det vurdering for læring. Vurdering for læring er grunnlaget for vurderingsarbeidet i moldeskolen

God vurderingspraksis, der forventningene er tydelige og eleven deltar og blir hørt underveis i læringsarbeidet, er en nøkkel til å tilpasse undervisningen.

Standard:

Undervisningskvalitet kjennetegnes ved følgende standard	Tegn på god praksis
<ul style="list-style-type: none">• Skolen legger til rette for læring som stimulerer den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.	<ul style="list-style-type: none">• Skolens vurderingsarbeid ivaretar fire prinsipper for god undervisvurdering (pkt. a-c over)• Vurdering for læring• Elevene evaluerer undervisningen sammen med lærer.
<ul style="list-style-type: none">• Eleven møter ambisiøse, men realistiske forventninger	<ul style="list-style-type: none">• Undervisvurdering inneholder alltid framovermelding.• Læreren har god oversikt over elevens faglige ståsted, og gir veiledning som fremmer motivasjon og mestringstro for den enkelte.• Skolen har etablerte rutiner og strukturer for vurderingsarbeidet.• Lærer og elev snakker jevnlig sammen om forventninger og ambisjoner• Forventninger er forståelige og tilpasset elevens forutsetninger

3.7. Spesialundervisning

Spesialundervisning er tilpasset opplæring der eleven er gitt rett til særskilt tilrettelegging pr. skoleår. Rektor fatter vedtak om spesialundervisning etter tilråding fra PPT.

- Det skal alltid vurderes om eleven vil ha best læringsutbytte med tilpasset opplæring innenfor ordinær undervisning.
- Organisering av spesialundervisning skal alltid ivareta elevens behov for sosial tilhørighet og faglig sammenheng.
- Det er det samla opplæringstilbudet til eleven som avgjør om eleven har utbytte av spesialundervisning.
- Elever med store, sammensatte utfordringer kan ha behov for 1:1-dekning. Dette kan gjelde:
 - Elever med store sammensatte utfordringer som har behov for et helhetlig opplæringstilbud.
 - Elever med medisinske utfordringer som krever kontinuerlig hjelp
 - Elever med store adferdsmessige utfordringer som innebærer fare for at eleven kan skade seg selv eller andre

Standard:

Undervisningskvalitet kjennetegnes ved følgende standard	Tegn på god praksis
<ul style="list-style-type: none">• Spesialundervisning skal ivareta elev og foresatte på en god måte	<ul style="list-style-type: none">• Eleven og foresatte opplever reell medvirkning i planlegging og gjennomføring av spesialundervisning• Skolen har tydelige strukturer for samhandling mellom hjem og skole om opplæringstilbudet.
<ul style="list-style-type: none">• Skolen definerer mål og delmål for elever med spesialundervisning i samarbeid med elev og foresatte	<ul style="list-style-type: none">• Lærer og elev snakker jevnlig om spesialundervisningens hensikt• Undervisningsvurderingen gir informasjon til elev, lærer og foresatte om elevens læring.

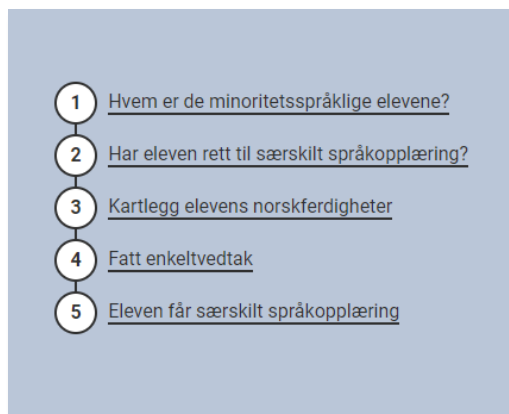
3.8. Særskilt språkopplæring

Eleven har rett til særskilt språkopplæring inntil han eller hun har fått tilstrekkelige norskerferdigheter til å følge den ordinære opplæringen i skolen. Særskilt språkopplæring er en individuell rett som følger av kartlegging og enkeltvedtak.

Særskilt norskopplæring er forsterket opplæring i norsk. Opplæringen kan gis enten etter læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, eller i form av særskilt tilpasning innenfor den ordinære planen.

Kartleggingen skal avdekke elevens norskerferdigheter. Kartleggingen skal avdekke om eleven har rett til særskilt språkopplæring, og i så fall hvilke type(r) særskilt språkopplæring. Norskerferdighetene skal også kartlegges underveis i opplæringen. Kartleggingen skal gi støtte for beslutningen om overgang for elevene til ordinær opplæring. Kartleggingen kan også være et nyttig verktøy for å gi tilpasset opplæring.

Udir har publisert et eget kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk: [Kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk \(udir.no\)](#)



(Ctrl+venstreklik i bildet for kobling til nettside, Udir)

3.9. Digitale ressurser

Tilpasset opplæring med digitale verktøy gjelder både i den ordinære opplæringen og i spesialundervisning. Formålet er å sikre forventet progresjon. I begynneropplæringen på 1.-4. årstrinn er det spesielt lesing, skriving og rekning en skal ta hensyn til. Metoden «Skrive seg til lesing» med lyd støtte vil være en naturlig digital ressurs for å gi alle elever en god støtte i lese- og skriveopplæringen.

Digitale ressurser skal bidra til å ivareta de sentrale verdiene for tilpasset opplæring. Digitale hjelpemidler skal kunne benyttes for elever med stort læringspotensial og for elever med lærevansker.

Det er avgjørende at de voksne rundt elevene har god kunnskap om de digitale ressursene som er i bruk eller kan være aktuelle. God oversikt vil være en viktig faktor i de ulike tilpasningene som gjøres.

Elevmedvirkning gjelder også i bruk av digitale ressurser. Elevene må få mulighet til å komme med sitt syn på hvordan de ulike digitale ressursene fungerer for dem. Når barn får tilrettelegging og tilgang til spesielle digitale ressurser, er opplæring av eleven, lærere og foresatte viktig.

God tilpasset bruk av digitale ressurser i klasserommet, sammen med andre ressurser kan gi gode betingelser for de fire undervisningsprinsippene som har betydning for elevenes lærelyst og selvfølelse.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/om-vurdering/undervisvurdering/>

Alle elever må oppleve å bli møtt med en lik forståelse på hvilken rolle læringsbrett/PC har i læringsarbeidet. Bevissthet rundt bruk av digitale ressurser er viktig i arbeidet med tilpasset opplæring.

Utdanningsdirektoratet omtaler lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse:

“ For å være i stand til å utvikle de grunnleggende ferdighetene og fagkunnskap hos elevene må lærere utvikle sin egen profesjonsfaglige digitale kompetanse i lærerutdanningen og videre gjennom profesjonell læring og utvikling i løpet av sin yrkeskarriere”.

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/profesjonsfaglig-digital-kompetanse/rammeverk-larerens-profesjonsfaglige-digitale-komp/innledning/>

3.10. Samarbeid skole-hjem

Godt foreldresamarbeid er viktig for god tilpasset opplæring. Mye opplæring skjer hjemme og eleven vil ha fordel av en felles forståelse av hvordan læringsarbeidet kan tilpasses eleven.

Det er en klar sammenheng mellom et godt samarbeid mellom hjem og skole og elevenes faglige og sosiale læring og utvikling. Ved å etablere et godt samarbeid med foreldrene får skolen bedre innsikt i hvilke behov eleven har og hvordan eleven fungerer, og det blir enklere å legge til rette for eleven i skolehverdagen. Foreldrenes holdning til skolen er av stor betydning for elevenes engasjement og innsats på skolen. I en god samarbeidsrelasjon kan dere bidra til at foreldrene får et positivt syn på skolen.

Foreldregruppen vil møte dere med ulike forventninger, behov og meninger om skolens mål og praksis. Å skape en felles forståelse for hva som er viktig i et godt læringsmiljø vil være sentralt i et foreldresamarbeid. (Udir)

Utover den jevnlige kontakten, kan utviklingssamtalen være en god arena for å drøfte om det er behov for tilpasninger i skole- og hjemmearbeidet. Ved felles forståelse for elevens utvikling og gjennom tydelige fremovermeldinger blir foresatte viktige støttespillere for god tilpasset opplæring.

4. IVERKSETTING

4.1. Mal for iverksetting

Dette skjemaet kan brukes i skolenes systematiske arbeid med planen. Det er avgjørende at arbeidet forankres hos medarbeidere og at skolens ledelse legger til rette for deltakende prosesser for gjennomføring av planen.

	Tegn på god praksis	Tiltak	Ansvar	Frist	Evaluering
Elev	<ul style="list-style-type: none"> • Elevene opplever at de kan fortelle om sine læringsbehov • Elevene aksepterer at alle har forskjellige læringsbehov 				
Lærer	<ul style="list-style-type: none"> • Lærer har lest og bruker «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i moldeskolen» • Lærerne aksepterer at alle elever har forskjellige læringsbehov • Lærer iverksetter kartlegging, analyse og tiltaksplaner som en naturlig del av sin undervisning 				
Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Foresatte er kjent med «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i moldeskolen» • Foresatte aksepterer at alle elever har forskjellige læringsbehov • Foresatte har mulighet for å gi innspill til praksis 				
Skole	<ul style="list-style-type: none"> • «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i moldeskolen» drøftes regelmessig i personalet. • Grunnleggende begreper i «tilpasset opplæring» drøftes regelmessig for å sikre lik forståelse 				
Ledelse	<ul style="list-style-type: none"> • God informasjon om «En skole for alle– en plan for tilpasset opplæring i moldeskolen» gis i personalet • Ledelsen aksepterer at alle elever har forskjellige læringsbehov • Ledelsen sikrer felles forståelse og lik praktisering av planen 				

Skoleeier	<ul style="list-style-type: none"> • Etterspør implementering av planen ved skolene • Skoleeier aksepterer at alle elever har forskjellige læringsbehov 				
PPT	<ul style="list-style-type: none"> • PPT anvender planen i samarbeid med skolene, i både system- og individrettet arbeid. • PPT aksepterer at alle elever har forskjellige læringsbehov 				

4.2. Prosesser i kommunen

4.2.1. Arbeid i personalet med plandokumentet

En viktig forutsetning for at planen oppleves relevant for ledelse, personalet og elever er at den jevnlig drøftes. Spesielt gjelder dette de grunnleggende begrepene og grunnlag beskrevet i kap. 1. Gjennom faglig refleksjon i fellesskap styrkes felles praksis. Mest arbeid legges i dette når planen er ny, men bør tas inn i skolens og PPT sitt årshjul for å ivareta nye ansatte.

4.2.2. Dekomp – profesjonsfaglig digital kompetanse

Skolåret 2021-22 deltar skolene i Molde i desentralisert kompetanseheving med faglig bidrag fra Høgskulen Volda. Mange av skolene har valgt temaet «Profesjonsfaglig digital kompetanse og tilpasset opplæring» Det blir viktig at dette arbeidet sees i sammenheng med «En skole for alle».

4.2.3. Kompetanseløftet – kartlegging av kompetanse og mulige tiltak for å styrke kompetansen

Stortingsmelding Meld. St. 6 (2019–2020) «*Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*» forutsetter at kompetanse på det spesialpedagogiske feltet skal flyttes nærmere barnet/eleven, dvs. kompetansen på den enkelte skole skal heves slik at flere utfordringer kan løses lokalt. Gjennom skoleåret 2021-22 skal status på slik kompetanse kartlegges for dermed vurdere hvilke tiltak som kan gjøres for å heve kompetansen. Også dette arbeidet må sees i sammenheng med «En skole for alle»

4.2.4. Iverksettingsplan

Det vil bli utarbeidet en egen iverksettingsplan for arbeidet med tilpasset opplæring med utgangspunkt i «En skole for alle». Iverksettingsplanen vil forsøke å beskrive sammenhenger i forskjellig arbeid innenfor dette fagområdet.

5. KARTLEGGING, PROSEDYRER OG TILTAKSPLANER

5.1. Prosedyrer og tiltaksplaner ordinær grunnskole

5.1.1. Skolens kartleggingsprøver

Gjennomføringsplanen ligger som eget vedlegg til planen. (kap.5)
Kartleggingsprøver for de enkelte trinn er et minimum som alle grunnskolene gjennomfører.
Supplerende kartlegging gjøres etter behov.

Gjennomføringsplanen inneholder:

- Hvilke kartleggingsprøver som skal gjøres på de forskjellige trinn
- Tidspunkt for gjennomføring
- Oversikt over supplerende kartleggingsprøver

5.1.2. Oppfølging av kartleggingsresultat

Vurdering av resultater på gruppe- og individnivå skal gjennomføres i forbindelse med kartleggingsprøver og Nasjonale prøver. Analyser gjennomføres ved hjelp av analyseverktøyet for Nasjonale prøver og med grunnlag i registreringer i Conexus Engage.

Standard:

Undervisningskvalitet kjennetegnes ved følgende standard	Tegn på god praksis
<ul style="list-style-type: none">• Grunnskolene i Molde bruker felles kartleggingsplan• Voksenopplæring bruker egen kartleggingsplan	<ul style="list-style-type: none">• Bruk av kartleggingsverktøy er en del av skolens pedagogiske utviklingsarbeid• Ledelsen ved skolen tilrettelegger for refleksjoner og avklaringer i eget personale

5.1.3. Kartleggingsverktøy på de forskjellige trinn i ordinær grunnskole

Obligatoriske kartleggingsprøver, Udir (endret 2022)

- 3.trinn: Lesing og regning

Kommunale kartleggingsprøver

- Bokstavprøven
- Ordkjedetest
- Sol eller annen lesekartlegging

Nasjonale prøver

- 5.trinn: Lesing, Regning, Engelsk
- 8.trinn: Lesing, Regning, Engelsk
- 9.trinn: Lesing, Regning

Underveisvurdering i fag

- Alle trinn, integrert i undervisning

Observasjon

- Alle trinn, kontinuerlig

5.1.4. Gjennomføring av obligatorisk kartlegging

(endret 2022)

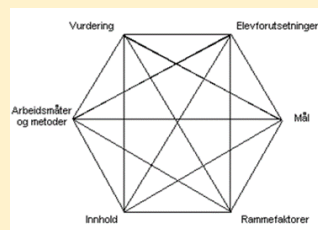
Trinn	Periode	Kartlegging	Supplerende kartlegging	
1	September Sept.-feb.	Alle teller Bokstavprøve	Leseklar Spåk 6-16 Sol (el. annen lesekartlegging) Lesing, Regning, Udir (mars-mai)	
2	September	Bokstavprøve	Spåk 6-16 HOA Alle teller Mattesirkelen Sol (el. annen lesekartlegging)	
3	Oktober	Lesing, Udir Regning, Udir	Staveprøve Spåk 6-16 HOA 2./3.trinn Sol (el. annen lesekartlegging)	Ordkjedetesten Alle teller Mattesirkelen
4	Mai	Ordkjedetesten Sol (el. annen lesekartlegging)	Staveprøve Spåk 6-16 HOA 3./4.-trinn	Alle teller Mattesirkelen M4
5	September	Nasjonale prøver	Staveprøve Spåk 6-16 Sol (el. annen lesekartlegging)	HOA 4./5.-trinn Alle teller M5 Ordkjedetesten
6	Mai	Ordkjedetesten Sol (el. annen lesekartlegging)	Staveprøve Spåk 6-16 HOA 5./6.-trinn Alle teller M6	
7	Mai	Ordkjedetesten	Staveprøve Spåk 6-16 M7	Alle teller Sol (el. annen lesekartlegging)
8	September	Nasjonale prøver	Staveprøve Spåk 6-16 Sol (el. annen lesekartlegging)	HOA 7./8.-trinn Alle teller Ordkjedetesten M8
9	September	Nasjonale prøver	Ordkjedetesten	Staveprøve Spåk 6-16 Alle teller M9
10			Lesesenteret	Staveprøve Spåk 6-16 Alle teller
1.- 10.	Ved behov	Kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk (udir.no)		

5.1.5. Tiltaksplan for skolen ved bekymring for elevens læringsutbytte

Tiltak, **etter en samlet vurdering**, dersom elever kommer under bekymringsgrense på flere deltester på *Obligatorisk prøve i leseferdigheter* 3. trinn (oktober), eller scorer lavt på *Nasjonal prøve* (sept., okt.), ev. lav score på andre kartleggingsprøver (Eks.:Frivillige kartleggingsprøver 1.trinn, Udir)

(Nivå-nr. kan sees i sammenheng med nivåene i BTI-modellen pkt. 3.1)

Tiltak nivå 0	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon og samarbeid med foresatte. Kontaktlærer tar kontakt med foresatte og informerer om elevens faglige prestasjoner og skolens bekymring. Foresatte og skole må i samråd bli enige om tiltak og tidsperspektiv på evaluering av tiltak. • Identifiser ev. vanske. • Tiltak avhengig av hva bekymringen gjelder og hvilke områder eleven har vansker med, evt. andre områder som lærer har observert. • Gjennomfør ev. utfyllende kartlegging Sjå diagnostiske tester i gjennomføringsplan. • Informert skoleledelse og ev. team <p>Forslag til tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lærer må vurdere egen undervisningspraksis (arbeidsmetoder, tilpassa opplæring, læringsstrategier o.l.) • Kontaktlærer/lærer må vurdere eleven sin totalsituasjon (familiære forhold/hensyn, syn/hørselstest, emosjonelt og sosialt) • Kontaktlærer/lærer bør vite noe om eller finne eleven sine interessefelt og sterke sider og utnytte disse for økt motivasjon og lærelyst. • Tilpasninger i gruppa: plassering i rommet, visuell støtte • Tilpasset lærestoff: vekt på repetisjon, daglig øving på skolen. • Tilpasset øving hjemme: Skolen og foresatte blir enige om øvingsstoff • Ev. lesekurs/stavekurs/ bokstavinnlæringskurs/regnekurs e.l. <p>Utprøvsperiode 2 mnd.</p>		
Tiltak nivå 1	<ul style="list-style-type: none"> • Ny kartlegging (gjennomfør samme kartlegging/diagnostiske tester som før utprøvsperiode). • Vurder resultatene med teamleder/skoleledelse og foresatte. 		
Tiltak nivå 4	<ul style="list-style-type: none"> • Kartlegging viser framgang og utprøving fortsetter. • Tidspunkt for neste evaluering i samråd med foresatte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drøfte situasjon og tiltak anonymt med PPT, eventuelt etter samtykke fra foreldra. • Gjennomføring av tiltak tilrådd av PPT • Utprøvsperiode i samråd med PPT og foresatte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Foresatte ønsker ikke tiltak. • Foresatte signerer på dette. (Standardskriv fra skolen)
Tiltak nivå 3	<ul style="list-style-type: none"> • Henvisning PPT med samtykke fra foresatte. • Skolen ønsker henvisning til PPT, men foresatte samtykker ikke. Foresatte signerer da på at de ikke ønsker tiltak som skolen tilrår. • Skolen dokumenterer arbeidet som blir gjort i saken 		



5.2. Sjekkliste før henvisning til PPT

Skolen skal kartlegge, vurdere og prøve ut nye tiltak på skolen innenfor rammene av ordinær opplæring - før henvisning til PPT. Kartleggingsverktøy i sjekklisten vil kunne gi relevant informasjon i denne tiltaksfasen etter Opplæringsloven § 5-4, samtidig som de tas med inn i samarbeidsmøte senere mellom skolens ledelse og PPT for drøfting ved eventuell videre henvisning til PPT.

1. Forankring (Nivå 0 og 1, BTI-modellen)	<ul style="list-style-type: none">• Er noen bekymret (skole, foresatte, elev, helsesjuepleier, evt. andre)? (Nivå 0, trinn 1-4)• Er bekymringene drøftet mellom lærer og ledelse? (Nivå 0, trinn 1-4)• Har skolen hatt samtale med foresatte om bekymringene? (Nivå 1, trinn 1)• Opplevs det en felles forståelse mellom skole og hjem? (Nivå 1, trinn 1)
2. Kartlegging	<ul style="list-style-type: none">• "Skolen skal ha vurdert og eventuelt prøvd ut tiltak innanfor det ordinære opplæringstilbudet med sikte på å gi eleven tilfredsstillende utbytte før det blir gjort sakkunnig vurdering (Opplæringslova § 5-4)• Ved flerspråkighet: <i>Tilleggsinformasjon om flerspråklige elever, Språkkompetanse i grunnleggende norsk (UDIR, 2007) og oppsummering av opplæring etter § 2-8</i>
2.1 Ved lese- og skrivevansker	<ul style="list-style-type: none">• SOL (Systematisk observasjon av lesing)• Friskrivningstekst• Arbeidsprøven (Statped)• Ordkjedetest• Språk 6-16
2.2 Ved matematikkvansker	<ul style="list-style-type: none">• Beskrivelse av type vanske og hva eleven mestrer med og uten hjelp• Historikk og motivasjon• Dynamisk kartlegging (Statped), basert på M-prøvens røde områder• Alle teller• Språk 6-16
2.3 Ved psykososiale vansker, konsentrasjon og oppmerksomhet	<ul style="list-style-type: none">• Beskrivelse av situasjoner som fungerer godt/fungerer dårlig• Informasjon om organisering, læringsmiljø og elevens atferd• Sosiogram over elev-elev relasjoner• Observasjoner fra lærer-elev relasjoner
2.5 Ved problematisk skolefravær	<ul style="list-style-type: none">• Referat fra møte mellom skoleledelse, helsesjuepleier og elev/foresatt (jmf. pkt. 7 i Prosedyre for tidlig samhandling, 2019)• Evaluering av hvordan tiltak og tilrettelegginger så langt har fungert• Fraværsoversikt• Kartleggingskjema for problematisk skolefravær, lærerverisjon
3. Innenfor ordinært opplæringstilbud	<ul style="list-style-type: none">• Er tiltak og tilpasninger prøvd ut etter Opplæringslova § 5-4? I hvilket tidspunkt og med hvilken effekt? Hvis nei, hvilke tiltak og tilpasninger kan utprøves pedagogisk eller organisatorisk før skolen henviser til PPT? (Nivå 1, trinn 2-4)• Vurderer skolen at eleven - etter utprøving av tiltak og tilpasninger - ikke har et tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring? (Nivå 1, trinn 4)
4. Drøftingsmøte mellom skolens ledelse og PPT (Nivå 1, trinn 5/nivå 2, trinn 1)	<ul style="list-style-type: none">• Tydelig problemstilling• Begrunnelse av at eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring• Beskrivelse av resultater fra kartlegginger• Referat fra samarbeidsmøte med foresatte• Hvis spesialundervisning i dag: IOP, årsrapport og enkeltvedtak

(Parenteser med nivå-henvisninger viser til BTI-modellen s. 9)

5.3. Prosedyrer og tiltaksplaner voksenopplæring

5.3.1. Kartlegging og prosedyre for tiltak i voksenopplæring

Elevgrupper og behov for tilpasset opplæring

Denne planen skal omhandle hvordan kommunen ivaretar behovet for tilpasset undervisning for elever som har grunnskoleopplæring for voksne. Samtidig er det viktig å ta hensyn til at mange elever kommer fra norskkurs til grunnskoleopplæring og det er viktig at eventuelle behov for særskilt tilrettelagt opplæring avdekkes så snart som mulig i utdanningsløpet. Det er derfor behov for å sette inn tiltak så tidlig som mulig, også før eleven er grunnskoleelev i Molde kommune. Tidlig innsats er avgjørende også for voksne.

Grunnskoleopplæring for voksne er et tilbud for de som ikke har fullført grunnskoleopplæring tidligere, eller som har behov for å forbedre forutsetningene for å kunne fullføre videregående opplæring. Noen elever har opplæring på grunnskolens område, men bare med utvalgte deler av læreplanene. Disse elevene søker om opplæring på grunnskolens område, og får individuelle vedtak om opplæring. Et flertall av disse elevene har sakkyndig vurdering og spesialundervisning.

5.3.2. Gjennomføringsplan for obligatoriske kartlegginger voksenopplæring

Elevgruppa i voksenopplæringa er mangfoldig, det er ulike vedtak og målsetninger om opplæring, ulik skolebakgrunn og svært ulike behov. Observasjon og samtale er de fremste verktøyene som disponeres. Tabellen under viser materiell som er i bruk til kartleggingsformål.

Materiell	Når og av hvem
Kartleggingsprøve i lese- og skriveferdigheter. (Prøvene er utviklet ved Molde voksenopplæringscenter etter modell fra Grimstad voksenopplæring.)	Kontaktlærer gjennomfører to ganger årlig for alle elever som går på norskkurs eller tar ordinær grunnskole
Aski Raski kartlegging	Ved behov etter vurdering i innsatsteam
TOSP - Kartlegging av verbale ferdigheter i to språk. (Utviklet av lesesenteret i Stavanger)	Ved behov etter vurdering i innsatsteam
FLORO («Flerspråklig Ordminne, RAN og Ordrepetisjon» - utredning av minoritetsspråklige elever for å avkrefte eller bekrefte hypoteser om språkvansker.)	Ved behov etter vurdering i innsatsteam
Kompetanse Norge - Tester og kartleggingsverktøy som kan brukes til å vurdere deltakernes grunnleggende ferdigheter (https://www.kompetansenorge.no/Grunnleggende-ferdigheter/Tester-og-kartlegging/#)	Brukes i forbindelse med søknad om opplæring innenfor grunnskolens område. Grunnlag for henvisning PPT og arbeid med IOP.
ASK-kartlegging – ulike ressurser på Statped.no, «Social network» mm	Brukes i forbindelse med søknad om opplæring innenfor grunnskolens område. Grunnlag for henvisning PPT og arbeid med IOP.
Kartlegging av språkvansker ved erverva skader NUMA-materiellet,	

5.3.3. Tiltaksplan lærevansker voksenopplæring

Fra bekymring til tiltak

Tiltak skal settes inn så raskt som mulig på så lavt innsatsnivå som mulig. Figuren viser prosedyrene som skal følges ved bekymring.

